

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

LO QUE DIU LA BARCELONETA

—Vosté es molt simpàtic, don Eussebi; pero aixó no "quita", que li digui que ab la seva tossuderia ens ha fet perdre un concejal.

Domingo Beato

CRONICA

JA té rahó l' adagi castellà: «Cada cual habla de la feria según le va en ella», que, aplicada a un cas de actualitat, podríam traduir aixís: «Cada-cascú parla de las elecciones, segons el resultat de las sevas combinacions.»

Y sense necessitat de traduir adagis de la More-ria de Ponent (com diria un Reconsagrat), podríam complementar aquell, ab un altre que té carta de naturalesa ensà y enllà del Ebre, y que diu aixís: «El qui no 's consola es porque no vol.»

Jutjin si es cosa fácil aixó de consolarse, per lo que deya un cert diari caciquista, apropósit de las elecciones del passat diumenje, en las quals suposa-va que hi havia hagut una gran desanimació, y acaba-va apuntantse á favor seu tots els vots que 's van deixar d' emetre. ¡Valent diumenje, en las quals suposa-va que hi havia hagut una gran desanimació, y acaba-va apuntantse á favor seu tots els vots que 's van deixar d' emetre. ¡Valent diumenje, pero no de tripas, ni d' estómach, ni tan sisquera de paladar!... Perque ab l' apoyo unánim dels electors que no prenen part en una elecció no se n' hi porta cap de regidor al Consistori... y 'l pobre Alcalde de R. O. se queda sol ab la vara, exclamant com el personatge de *Consuelo*: — ¡Qué espantosa soledad!...

Ja ho venhen: fins el títol del drama es un consol, dels qu' entran de plé dintre del adagi.

* * *

La lluyta, aquesta vegada, s' ha entaulat exclusivament entre las dos forsas que 's disputan el predomini de Barcelona... y á parlar ab la franquesa que 'ns caracteriza, totes dugas tenen motius d' estar satisfetas: la regionalista, pels petits aments que ha conseguit; y en quant á la republicana, per una ensenyansa com la que ha rebut, y que si sab aprofitarla, val alguna cosa més que aquells petits aments.

Els regionalistas constituheixen una conglomeració d' ambicions y odis disfresats sota la careta de un gran amor á Catalunya y á Barcelona. En la seva balansa tot hi entra, desde l' extrema dreta clerical y reaccionaria, fins á certs individus que, dihentse republicans y autonomistas, viuen disgregats de la conglomeració republicana; encare que 'ls regionalistas s' inclinan sempre més als primers que als últims.

Com siga que la tal preferencia 'ls danyava molt, aquesta vegada han volgut ser hábils, buscant la major part dels seus candidats, més qu' entre las personas caracterizadas pels seus ardors polítics, en algunas otras sense més títols que 'ls de la professió qu' exerceixen ó la posició social que ocupan. Una especie de neutres del regionalisme. El contuberni ab els clericals, qu' era avans públich y desvergonyit, aquesta vegada s' ha realisat secretament, á porta tancada, ab mal dissimulada pudibundés.

Y han sigut prou aixerits per pendre la revenja de la trastada qu' en las elecciones de Diputats á Corts els hi van jugar las associacions económicas:

en las elecciones de regidors han enganyat al bisbe. ¡Casi estich per felicitarlos!

Perque, per mes qu' ells diuhen que han obtingut un immens *trionf*, trayent als 12 candidats que presentavan, aixó no es cert. Ells de candidats ne presentavan á lo menos 16; tenfan el compromís de treure'n 16; per tots 16 varen lluytar desesperadament, y dels 16, una quarta part, ó siguin 4, van anar á l' aygua.

Aquí no hi ha sinó que als 12 pels quals més s' interessavan varen colocalos en els districtes que tenfan per més segurs, ó quan menos per probables, deixant pel titulat *Comité de Defensa Social* els districtes que ja per endavant donavnt per perduts. Aparentment separats, lluytavan units. Encare que 'ls regionalistas pretenían presentarse davnt dels electors com á purgats de tota concomitancia clerical, el fet es que el *Comité de Defensa Social* recomanava públicament als catòlics que donguessin el vot als candidats regionalistas. Vejis l' alocució que va publicar al efecte, y vejis sobre tot, l' exci-tació del *Avi Brusi*.

De manera, que 's van unir com sempre; pero cubrint algun tant las apariencias... y carregant els neulers al Eminentíssim. Aquesta vegada s' han valgut d' ell y li hañ amagat l' ou.

* * *

Las petitas ventatjas per ells conseguidas se re-duceixen á haver tret triomfants dos candidats en lloch de ún pel districte segón, gracias á la funesta dissidencia dels republicans; á haver realisat el *copo* en el districte tercer, per la imprevisió dels republicans empenyantse en lluytar allí per majorías, quan sols podían aspirar á la minoría; á haver guanyat també las majorías en el districte de la Concepció, que ja sempre ha anat molt prim, aprofitantse de la circunstancia de no haverhi hagut en aquests últims dos anys prou tacte en el govern municipal de aquell districte; y á haver guanyat també un lloch més en el districte sisé y un altre en el nové, també gracias á las ditxosas dissidencias dels republicans, promogudas per distintas causas totes ellas dignas de un imparcial estudi.

En conjunt, petitas ventatjas, las més d' ellas circunstanciales, que no arribarán á consolidarse si l' partit republicá se sab aprofitar de una ensenyansa tan á temps vinguda, ensenyansa que lluny de desalentarlo ha de prestarli novias forsas.

El partí republicá potser se refia massa de la im-pressionabilitat de moment, y olvida una mica la tenacitat y la constancia en els traballs de organisa-ció, que son las qualitats que asseguran els éxits polítics. Té una gran forsa: l' idea de la Unió. Pero aqueixa idea precisa imbuir-la á tothom que de pro-gressiu blasoni—la immensa majoría del poble barceloní—y no ja sols per medi de una propaganda constant, sino per l' eficacia dels grans exemples.

Hi ha que procurar que tots els organismes, lo mateix las Juntas de districte que 'ls Centres y Casinos treballin única y excludivament per aquesta idea, sumant forsas y organisantlas, prescindint sempre de tota mira personal y desautorisant tota ambició mesquina. Quí tracti de aprofitar pera 'ls seus fins particulars un moviment tan generós com el que representa l' Unió republicana, deu ser consi-derat com son principal enemich, tal com el corch es l' enemich principal del moble que sigilosament perfora.

En la mateixa norma de noblesa y desinterés de-uehen conformar els seus actes las entitats directivas. Ni la més mínima sombra de complacencia personal ha de notarse en la designació dels candidats. Tanta més autoritat tindrán, quanta més escrupulositat

ALMANACH DE LA ESQUELLA

despleguin en aqueixa tasca delicada, en la qual sempre serà millor pecar per carta de més, que per carta de menos. Si aixís se fa, las dissidencias y las rebeldías abortarán, y cedirá l' apartament ó l' hostilitat de las agrupacions més ó menos afins, com per exemple la federal, en l' impossibilitat de plantar cara á la formidable corrent popular, impelida per l' amor á una idea y no per las conveniencias del personalisme.

Aquest y sols aquest es el camí de salvació.

*
*
*

Induptionablement que si s' hagués seguit, els regionalistas no tindrían motiu d' ufanarse de las petitas ventatjas que han alcanstat, las més d' aqueixas ventatjas á favor de dissidencias que no tenían rahó de ser... y alguna altra—¿perqué ocultarho?—aprofitant hábilment punts flachs que s' han ofert als seus tirs envenenats.

Perque ells son aixís: acostumats á llansar á mans plenas el despreci, la difamació y la calumnia, que afortunadament s' estrellan en la corassa blindada, impenetrable del bon nom y de la recta voluntat de las personas atacadas, quan veuhen un punt flach, per petit que sigui, per allá hi introduheixen el seu fibló.

Y l' punt flach aquesta vegada hi era... un punt no desdorant; pero inhábil. No podia suposarse qu' en las intencions dels que confeccionaren la candidatura republicana hi entrés la de abandonar l' administració de la ciutat á certas influencias extranyas y enemigas de la població... Pero s' havia d' evitar á tota costa que l' enemich se 'n pogués prevaldre, per propalarho fentne la seva posició de atach més formidable.

Ab refrans hem comensat la present crónica, y ab refrans hem de acabarla.

«A la guerra com á la guerra.»
«El mejor de los dados, es no jugarlos.»
«Y al buen entendedor, salud...»
y revolución.

P. DEL O.

Libertat, Igualtat, Fraternalitat

Conech jo un matrimoni que lliga d' alló més. Ell no vol qu' ella surti; si ell surt, ella 'l segueix. Aixís es qu' esclaus viuhen ab reciprocitat. Abdós s' espían sempre.

¡Visca la *Libertat!*
Ell es petit y guapo; ella alta y lletja molt; quan pel carrer els veuhen boy se 'ls mira tothom.

Al veure una parella sense uniformitat, dona ganas de riure... ¡Y visca l' *Igualtat!*

Quan son tots dos á casa, hi ha guerra tot sovint; els plats volan per l' ayre els cops bastant nudrits.

Com que aquesta armonía entr' ells sempre ha regnat, podém dir ab veu alta: ¡Aixó es *Fraternalitat!*

SAMUEL GRAN É IRURUETA

¡ELEGIT!

MONÓLECH SEMI-TRÁGICH

Al aixecarse 'l teló, apareix el personatge—personatge desde 'l passat diumenge—per la porta del

UN ADAGI EN ACCIO

“A riu revolt...”

foro. Dona sis passos *al frente*, s'atura y creuhantse de brassos ab ayre dramátich y dirigintse al públich, pregunta:

—¿Per qué 'm vaig presentar?... Ni jo mateix ho sé.

Quinze días avans d'entaularse la *lucha* electoral, lo que més lluny tenia jo del pensament era que hagués d'embolicarme may ab aquests *bios*. ¡Jo concejal!... ¡Jo, un home de sa casa, incapás de rompre cap plat ni cap olla, adornat ab la investidura de regidor!...

Pero van venir uns quants amichs: Home, don Albert, ha de fer el favor de deixarse posar en candidatura... Necessitém el seu nom... Ens fa falta el seu prestigi immaculat é *incólume*... No 'ns digui que nó... La patria, la ciutat, las generacions futuras, la...

¿Qué podía fer jo, pobre de mí, davant de tantas y tan eloqüents instancias?... Vaig preguntar si la cosa 'm costaria molt cara; varen assegurarame que ab mil pessetotas n'hi hauria més que suficient... y 'm vaig deixar apuntar.

Entrego 'ls diners (*fa un suspir profundíssim*), porque aquestas bromas se pagan per endavant; me presentan els agents que s'havian de cuydar de las menudencias, y comensém la campanya.

Al principi ¿per qué negarho? jo no cabia á la

EN CAMBO Y EN PANTORRILLAS

—¡Démnos las mans, don Manuel!
—¿Oy qu' es trist, quan l' hem tastada,
haver de deixar la mel?

LA TANCA DEL CARRIL DE SARRIA

—¿Ja comensau á tréurela?

—No, senyor: comensém... á posarhi els trossos que hi faltan.

pell d'alegría. Alló de veure per las cantonadas aquells grans papers ab aquellas lletrassas: *Candidatura independiente*. ¡Electores! ¡Votad á don Fulano de Tall... pel que may s'hi ha trobat, es una cosa que impressiona y remou hasta el fons de l'ánima... ¡Votad á don Fulano! ¡Y aquell fulano era jo!... ¡Jo!...

Bueno. Fets els treballs preliminars, ve 'l día de la batalla... y aquí vaig comensar á saber lo qu' es patir, y rabiar y suar d'engunia.

«Don Albert, allá li preparan una roda... Don Albert, allí li volen fer tupinada... Don Albert, á la secció tercera hi ha un grupo que vol trencar l'urna.»

Y, hala, aneu á desfer la roda; correu á evitar la tupinada; arribeuvos á la secció tercera pera veure qui són aquests macos que mostran contra l'urna tan perversas intencions...

¡Lo que jo vaig sufrir aquell día!... Ab horror recordaré tota la vida el tremolor mortal que agitava 'l meu cos á mida que 'ls meus agents m'anavan portant las notas del escrutini... Veyám—me deya jo:—veyám si després de tantas fatigas... y tants gastos, quedarás derrotat...

¡No!.. (*un altre suspir*.) ¡No vaig quedarhi! A las set del vespre entrava al menjador de casa una comissió d'amichs y ab la major solemnitat me deya: Don Albert, l'enhorabona: ha sigut elegit regidor. El districte está orgullós de tenir en el municipi un representant tan digne, tan independent y tan honrat com vosté.

DOS QUE PLEGAN

—¿Qué farcu ara vos?
—Lo mateix que vos: plorar tot el día, pensant ab aquells temps ¡que ja no tornarán!

—¡Honrat, independent, digne!... ¿No sembla barato tot aixó per mil pessetas?

¡Ay! Aviat vingué la realitat ab els seus negres colors á entelar la felicitat que omplía 'l meu cor, niu candorós d'abnegació y civisme.

L'endemá surto al carrer y, quan no esperava dels meus coneguts y vehins altra cosa que *plácemes* y felicitacions calurosas, comenso á sentirme bromas y indirectas d'aquellas que atravessan la pell y penetran fins al interior de la persona.

«Vaja, don Albert, me deya un: ¡Quina vida de tiberis se li prepara!»

«Don Albert, me deya un altre: no sigui tonto; veji si 's pot ficar á Consums.»

«Apa, don Albert, que deurá anar bé aixó, ab tants empréstits y tantas obras que diu que s'han de fer!»

«Don Albert, obri l'ull: la comissió més sustanciosa es la de Foment. ¡No badi!»

Fins va haverhi un desvergonyit que ab la major frescura va dirme: «El día que 's fassi la primera casa, guardim un piset ben maco.»

¿Qué tal?... ¿Pera sentirme tot aixó; pera haver de sufrir totas aquestas ignominias es per lo que he lluytat, y he gastat mil pessetas y he sortit elegit?... ¿Aquesta es la primera recompensa que la opinió dona als que per ella sacrifican la seva tranquil·litat y els seus cabals?»

(Pausa. 'S passeja un moment pel escenari y torná á plantarse.)

¡Y si encare aixó fos tot!... Todas las medallas tienen su reverso, diu el ditxo, y la medalla de regidor no s'exceptúa de la regla general.

La cara ja l'hem vista: ofensas, bromas inaguantables, reticencias empipadoras, alusiones que fan perdre la calma al més pacífich. Pero ¿y la creu?

La creu... ¡ay!... ¡quina creu més pesada! Quatre días fa tot just que 'l meu nom va sortir triomfant de las urnas, y... mireu ja quina llista tinch feta.

(Se treu un paper de la butraca y llegeix:)

Fins ara m' han demanat:
Set empleos de municipal.
Onze de guarda de consums.
Deu d' escribent de Casa la Ciutat.
Tres de mosso de plassa.
Un de metge del cuerpo facultativo.
Quatre d' agutzil.
Y divuyt ó vint entre celadors, inspectors, rondas volants y brigadas d' obras, d' higiene y de llimpiesa.
També m' han demanat:
Que fassi empedrar sis carrers.
Que colochi dugas fonts.
Que posi cinch fanals.
Que aixampli quatre aceras.
Y que envihi la banda municipal á tocar en no sé cuánts punts del districte. (Torna á desarse 'l paper.)
Si ara que apenas comenso, qu' encare no he pres possessió, cau ja sobre meu aquesta pluja de compromisos, ¿qué succehiria al trobarme en plé exercici?

¡Ah! No: no he nascut jo per aquestas cosas. ¿He sigut elegit?... Donchs, me deselegeixo. Diré al alcalde que no 'm trobo bé, que no puch aceptar, que segurament m' han pres per altre... Y si no 'm volen admetre la renuncia, avans que passar per aixó... passaré per can Beristain...

A. MARCH

EN NOM DELS CARRETERS

— Per qué no 'ns arreglan aquestas carreteras, senyor Bosch?
— ¡Ay, fi il! ¿No veyen que 'ls tiberis y las excursions á Madrid se 'ns menjan la grava?

LA BELLA OTERO

Una estrella de concert
que brilla á París de Fransa:
la qu'a no se li veu,
peró 'n té, y que no es poch llarga!

Cassat al vol

Jo no sé qué li deya á la Balbina
el noy gran de can Toll,
qu' ella me 'l va increpá ab malas paraulas
dihentli ab intenció:
—Per Sant Andreu, t' ho juro, si t' m faltas,
tindrè de matar porch.
—¿No me 'n darás una butifarreta?—
va replicá 'l xicot.

Y com á mí no 'm va ni m' hi venfa
res d' aquesta qüestió,
agafo papé y llapis, y m' ho apunto...
y á las caixas de cop.

LLEÓ VILA Y HUGUET

Números son números

Per si, atrafegats ab aquest ditxós xa-
farranxo de las eleccions, no se 'n havian
adonat, els participo que ja poden co-
mensar á despedirse de la rassa eslava.

Russia per lo menos, la inmensa, la
fecunda Russia, está á punt de quedar
convertida en una mera expressió geo-
gráfica ó en un erm colossal, cubert de
cadavres trossejats y cascos de bomba.

¿Preguntan d' ahont l' he tret tan es-
tupenda noticia?.. D' en lloch. Jo mateix,
valentme de càlculs que no tenen retop,
me l' he proporcionada.

* * *

Cada hù per allá ahont las enfila. Al
món, com tothom de sobra sab, hi ha
gent de tota mena. N' hi ha que colleccio-
nan sellos, n' hi ha que quilotan boqui-
llas, n' hi ha que contan els passos que
separan el monument de Colón del kios-
co de Canaletas...

Jo conto els morts. No 'ls que ridícula-
ment torsan el coll, vensuts per una
despreciable pulmonía ó despatxats per
una vulgar indigestió mal cuydada. Els
morts objecte de las mevas matemáticas
son els que sucumbeixen en las guerras,
en las grans catástrofes, en aquestas tre-
mendas conflagracions que l' home oca-
siona ó que la mare Naturalesa tan sabi-
ament combina. Res de defuncions á la
menuda. Pera meréixer la meva atenció,
els morts han de ser en partidas consi-
derables, al en gros.

D' aquí ha vingut que desde fa un pa-
rell d' anys m' haji fixat en els movi-
ments dels súbdits del zar Nicolau y
que, gracias á n' aquesta circumstancia, m'
trobi en el cas de poder anunciar la pró-
xima y inevitable desaparició d' un poble
al qual las més escrupulosas estadísticas
li adjudicavan la bonica suma de cent
milions d' individus, en lo que á la part
europea 's refereix.

* * *

Al estallar la guerra entre l' imperi del
os blanch y 'l regne del Sol naixent,
desseguida vaig menjarme la partida.—
«Aixó promet ser una cosa seria y pró-
diga en desgracias.»—Y vaig comensar,
desde 'l primer día, á pendre notas.

CONVERSA MARITIMA

—Vosté qu' es marino, ¿sab per qué s' han reunit els naviers?
—Perque en els seus assumptos no volen que hi fiqui 'l rem ningú sinó ells.

Pesi á la pràctica qu' en aquest rengló tinch adquirida, apenas podia donar abast als sensacionals telegrams que del teatro de la lluyta ens arribavan.

Cada dia hi havia una batalla, menos els dias en que n' hi havia un parell. Y jo apuntant, apuntant sempre la xifra dels morts, que generalment era un dos ó un tres, seguit d' una pila de zeros.

Batalla de Pin-xing-xang: 30,000 russos morts.

Batalla de Fou-xeu-piu: 25,000.

Batalla de Li-li-lá: 40,000.

¡Cóm s' allargavan en la meva llibreta las columnas de números y cóm creixian á baix de cada plana las pavorosas sumas parcials!..

Dálny, Mukden, Port-Arthur... Cada un d' aquests noms portava al seu costat una serie de xifras macabras. Y las batallas se succehían. Y se 'n donavan cent, y se 'n donavan mil. Y jo sempre apuntant, apuntant...

* *

S' acabá la guerra, després d' una serie de combats qual balans funerari va ocupar-me una plana y mitja, y, com si el geni tutelar dels Romanoff pensés que ja que hi estava posat tant se valia anar seguint, continuaren á Russia las esmotxadas que ab tan éxit havían comensat á Corea.

Dia per dia, matansa per matansa, duch fidelment registradas totes las victimas que la revolució ha causat desde la seva inauguració verificada á Sant Petersburg el 22 de Febrer.

Tants mils morts á Odessa, tants mils á Varsovia, tants á Riga, tants á Lodz, tants á Moscou... Y el telégrafo donant-me cada hora las xifras y jo posant-las cuydadosament en columna, hem arribat al present moment y á la fatal conclusió que ha motivat aquestas líneas.

Perque, aquí no hi ha més, números son números: las sumas que he tirat no admeten réplica. Si tot lo que 'l telégrafo ens ha dit de las hecatombes del Assia y de las matansas de Russia es veritat, á horas d' ara en l' antich imperi del zar únicament hi han de quedar, vius, mitja dotzena de russos.

Y disset ó divuyt russas, tirant per llarch.

MATÍAS BONAFÉ

MATINERA

Encare brillantejan per l' ample firmament immensas nuvolosas d' assoleyats estels.

Encare dorm el somni més dolc el tendre infant en el bressol raquíftic que á tants ha bressolat.

Encare l' astre Febo no inflama l' horitzó de filgarsas d' ópals, de la ardor del seu foch.

Encare no 's desvetlla l' obrer del son feixuch hont hi recobra forsas pel jorn que vindrá adust.

Encare en plé sossego l' ambient no torsa 'l pas á las fraccions de llágrima que 'l cel plorá estant clar.

Encare no 's desclouhen els pétals adherits de las flors ja maduras que omplenan el jardí.

Encare enrotllat d' ombra rellisca cap avall sobre un bressol d' arena el riu enmirallat.

Encare en plé misteri la nit se va escorrent y ja 'ls galls de la vila se cridan ells ab ells.

J. COSTA POMÉS

ALMANACH DE LA ESQUELLA

ALMANACH DE LA ESQUELLA

PRINCIPAL—(ESPECTACLES GRANER)

Divendres passat tingué lloch la estrena d'un quadro dramàtic, terrífic i malsé, titulat *La jova*, y original del conspicio Morató, conegut per *Llonguet*.

Ab l'afany de distingirse, aquest senyor ha compost una *estranyesa* en un acte sense altra finalitat que demostrar ab *obras* el punt á que pot arribar l'esperit del mal en la pensa de un company de causa.

Realment, aquella refinada dolenteria de la *jova* que deixa morir el sogre pitjor que si fos un gos; aquells egoísmes bestials de aquella dona repugnant que prefeix un matalás tronat á la vida de un home, tot alló no cab, no pot caber més qu' en el cervell de un perdigot.

¿Y hont es la moral despres de un quadro aixís, encare que fos pintat ab totes las exigencias del art?.. Aquest art no ho será may de suggestiu, perque repugna als sentiments de la generalitat y á la conciencia més elástica. Aixís ho degué entendre el públich, que en sa majoria feu demostracions de impaciencia y fàstich davant de aquella mena de psicologia del mal, de la depravació y de la infamia, que ademés de ser artísticament falsa no té ni la gracia de la novetat.

CIRCO BARCELONÉS

Jo'm creya qu'era ben mort... y tinguin, encare 'a belluga més briós que may. Me refereixo á *El caballo del rey D. Sancho*, drama romàntich de Zorrilla, olvidat de la generació present y fins si massa 'm fan dir de la passada y tot.

L'obra ha sigut presentada ab cert aparato, y 'l públich l'ha aplaudida.

ROMEA

En Santiago Rusiñol ha donat una nova prova de que la seva vena satírica es inagotable. *El bon policia* te totes las agravants de una obra revolucionaria, no en el sentit de crear destorbs al govern, si no en el de revolucionar l'ensopiment del públich, digueme las *massas*. Durant el curs de la representació, tothom riu; vingan riallas frescas, espontánias, d'aquellas qu'esclatan. Després, quan hi ha entrat la reflexió de per mitj, els uns celebren la gracia ab assentiment de criteri, pero els altres, els retratats, protestan dels botons de foch lo mateix que 'ls toros al sentirse las banderillas al clatell.

En *El bon policia* hi han grotescament caricaturisats una colla de tipos, que 's mouhen ab la premeditació del xiste que han de dir, pero tipos graciosos y arrancats del natural, de una sola pessa la majoria d'ells, encare que despullats de psicologías que per altra part no son indispensables en obras lleugeras y sense pretensió com es aquesta.

Ab tot y aixó, ja podrian darse per satisfets, els mestres de la comedia y del saynete de tenir en sas obras protagonistas plens de relleu y vida com el *bon policia*, l'*Antón*, el *carterista*, etc.

La obra té condicions per aguantarse llarch temps y s'aguantará, donchs cada dia agradará mes. Al *Bon Policia* li passarà com á la música wagneriana.

Las decoracions bastant acceptables.

Els actors bé; en primer lloch els senyors Soler, Goula, Daroqui y Fuentes.

TÍVOLI.—CIRCO EQUÈSTRE

En *Bertin*, l'imitador dels artistas de París, de un y altre sexo, constituheix l'atracció del día. Y es que á sas facultats naturals que no son pocas y á la raresa del seu art bi-sexual, hi uneix una elegancia y un bon gust qu' en certa manera ennobleixen la pista del Circo.

Ben merecuts son els aplausos que 'l públich li prodiga.

NOVETATS

Sentfam verdadera curiositat de conèixer á la celebrada actriu Suzanne Després, tan encomiada per la crítica de París. La impresió que 'ns ha produhit no pot ser més favorable.

La Després sembla nascuda pera donar vida á las més modernas modalitats del art dramàtic. Te bona figura, una cara angulosa, enérgica; ulls negres y vius, una ductilitat d'expressió que reflecta lo més íntim dels sentiments dels personatjes que interpreta, y una veu sonora, vibrant, matisada... Te, com si diguessim, totes las de la lley.

Debutá dilluns davant de un escàs concurs, mentres la mestralada roncava fora del teatro. Feu s'aparició ab el drama de De Brieux *Les remplaçantes*. Un'obra de tessis encaminada á condemnar la lactancia mercenaria á que apelan las mares de ciutat, pera conservar sa frescor y bellesa, contractant á las mares del camp que, atretas per la ganancia, abandonan á sos propis fills. Y aqueixa ganancia serveix generalment pera que la familia de las didas se donguin un quant temps de vida regala, y olvidin el treball pel vici.

Una tassis per' un discurs moral, ab intercalacions de higiene mèdica y social, ab la qual en De Brieux ha fet un drama, molt ben construhit, y que si no emocioina, á lo menos persuadeix.

L'obra sigué interpretada ab notable ajust, y la Després ratllá á una altura colossal, per sa espontaneitat, relleu, intensitat y riquesa de matissos, tot aixó obtingut sense forsar la nota, íntimament compenetrada ab la figura de *Lazarette*.

Dimars, ab la comedia *Le Detour* de Bernstein, feu veure tot lo que valia. L'obra es interessantíssima. Una noya filla de una mare alegre 's daleix per la vida de familia. Logra casarse, y en la familia troba 'l seu torment, perque l'humillan sempre, retrayentli culpas que no son sevas y fentli veure lo molt que han fet per ella al acullirla. D'esglahó en esglahó va rodolant fins á anularse l'amor que sentia pel seu marit. Quan arriba aquí no li queda més recurs que abandonarlo, acceptant encare que ab repugnancia las proposicions de un amant, que quan era soltera la cortejava en vá.

Tots els actors de la companya desempeñan aquesta producció de una manera intaxable, pero la gran actriu ne fa una creació de aquellas que no s'olvidan may més. Es impossible arribar més enllá en l'art de l'identificació. La Després viu 'l tipo de Jacqueline, ab una intensitat fonda y penetrant, dintre de una simplicitat de medis qu'exclueix en absolut l'efectisme. Un se troba subjugat per aquella poderosa forsa de realitat psicológica y externa, que s manifesta sempre en la figura de la actriu, y no ja sols quan parla, sino quan escolta y reflecta l'efecte que li produheix lo que li diuhen. En cap artista havíam admirat may en tan alt grau com en ella aqueixa difícil facultat de traduhir, sense parlar, las més íntimas impresions.

El públich no massa numerós—lo de sempre, tractant-se de la nostra gent adinerada—li tributá una ovació calurosíssima. Tothom eixí ab greu del teatro, per haver-se'ns deixat, ab dos solas y únicas representacions, com

ALMANACH DE LA ESQUELLA

MENJADORA NETEJADA

—No 'm queda més remey que fer lo que m' han dit: ¡já caseta!

ELS NOUS AGENTS DE POLICIA

Arriban, y com á signo del porvenir que 'ls aguarda, passan la primera nit á casa dels trinxerayres.

SORTINT DEL COLEGI ELECTORAL

—Vacha, dessemos los trastos, y hasta la próxima representación.

qui diu ab la mel als llabis. ¡Y es tan sabrosa y tan reñada aqueixa mel de l'art de l'actriu, á la qual no vaciém en calificar de la Duse francesa!

Está en la flor de la joventut. ¡Quin porvenir mes hermos se li espera!

CATALUNYA

Un'altra obra, qu'en rigor no 's pot dir que sigui nova, per resultar una reminiscencia de moltes altres que nutreixen el repertori del género xich: *La reina de los Dolores*.

¿Saben alló del home que presum de valent y per res, se mor de por?... Donchs aixó es lo que presenten els Srs. Arniches y Garcia Alvarez, autors del libre; pero aixó sí, bastant ben amanidet de situacions mes ó menos convencionales y de ocurrencias y xistes més ó menos ben trobats.

Tampoch la música dels mestres Vallverde (fill) y Serano es cap cosa extraordinaria.

El públich aplaudí al final de la representació.

GRANVIA

Juntin tota la verdura del pla del Llobregat y tot el pebre de l'horta de Murcia; barrejin ab aquesta mescla una bona barriscada de formas femeninas més ó menos esculturals, y tindrán perfectament resumit l'argument de *El arte de ser bonita*, obra ab la qual *el arte* no hi té en realitat res absolutament que veure.

Se coneix que, al escriurela, els autors de la lletra no 's preocuparen d'altra cosa que d'afalagar els gustos de certa part del públich; els de la música acceptaren tranquilament aquest elástich criteri... y allá va la nova zarzuela, feta molt lluny de Cardona, pero indubtablement ab vistas—y molt bonas vistas—á la taquilla y al trimestre.

Será, ab tot, injust no fer constar que la Empresa del Gran Vía l'ha posada ab una esplendides no molt freqüent en teatros d'aquesta categoria y que hi ha en ella quadros que, baix el punt de vista escénich, satisfan las aspiracions del espectador més exigent.

Res tindria, donchs, d'extrany que, d'aquesta manera considerat, *El arte de ser bonita* 's convertís pera la Empresa en *El arte de hacer dinero*.

APOLO

Los proletarios se titula un nou drama de caràcter social degut à la ben trempada ploma del distingit escriptor D. Sebastià Gomila. D'una hora lluny s'endavina que l'autor es un prosista serio y elegant; el diàlech es just, sobri y plé de color; las situacions son fillas de una observació imparcial de la vida obrera. En l'obra del Sr. Gomila no hi ha *partit pris* ni tendència determinada á favor de cap secta; s'hi descubreix pel contrari una sana intenció de harmonia que anima y conforta.

A nostre judici hi sobra més que no hi falta en el drama *Los proletarios*; alguns passatjes son excessivament estiragassats y la repetició del quadro de la taberna's podria ben suprimir.

El públich premià al autor y als artistes ab verdaderas mostrats d'entusiasme. Las decoracions del Sr. Brunet y Pous, van ser molt celebradas, especialment la del quadro de la vista del plá de Barcelona, qu' es de gran efecte.

N. N. N.

L' HORA DE DINAR

Cada día, allà á las dotze, hora que 's surt del treball, acostumo á aná als pedrissos dels passeigs cap á dinar, y extenent las estoballas de cap á cap d' un dels banchs que 'm fan de taula y cadira tot seguit vaig endrapant.

L' un día al Passeig de Gracia, l' altre á la Diagonal, l' endemà per la Gran-Via ó á la Ronda de Sant Pau.

No goso pas un sol día de goig y tranquilitat.

Quan ni menos ho adverteixo se 'm planta un municipal que 'm diu:—*Fuera de ese banco!*

Aquí no puede menchar, que se ensucian els pedrissos!

—Donchs, zahónt menjar? ¡Veyám!

—*Al arroyo!*—¿Com els gossos?

—*Como todos los demás.*

—¿Entre mitj d' aquests... borregos, que algún caball ha deixat?...

—Ja 'ls hi regalo per postres, si acás se 'ls vol emportar!

—*Voy á llevarle á usted preso si falta á la autoridad!...*

Fuera pronto de ese banco!...

—Ni que fos el Colonial!...

¿Quina justicia hi ha á Espanya!...

¿Veu aquest banch? Es pagat pel poble, y jo, sent del poble també hi tinch la meva part y en cambi, no puch estarm'hi ab tota comoditat, porque vosté 'ls drets me quita,

sense com vé ni com vá; además, vosté que cobra del poble 'l seu sou mensual, ¿li sembla qu' es just el treure'm de la meva propietat?

—*No estoy de sermones!... ¡Fuera!*

¡Si otra vez le encuentro acá, va de paso á la tenencia!...

—Bueno, home; ja me 'n vaig. Pro, recordfho: si algún día arribo á ser concejal

me las pagará plegadas.

¡El fare desempleado!

—*No lo creo. Si saliese miembro de la Casa Gran,*

ni pensaria conmigo ni los que 's mueren de fam.

—¿Qué sab vosté!...—*Lo que haria,*

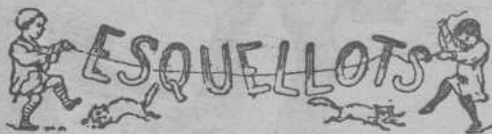
si saliese concechal,

fuera llenarse el bolsillo de buenos papers de Banch,

comer á Maison Dorée ó als mejores restaurantes,

y als pobres que 'ls parta un rayo. En España ya se sab: el que es cura, no se acuerda de cuando él era escolá.

FÉLIX CANA

Las eleccions del diumenje, salvats petits incidents de caràcter individual, van efectuarse ab gran tranquilitat y ab el mútuo respecte que 's deuen els adversaris, quan lluytan en el camp electoral.

Ni una tupinada, ni un xanxullo, ni un' acta fugitiva. Poch temps després de terminat l' escritini, se sabia 'l resultat de cada colegi, y aquest resultat no ha suferit la més mínima alteració.

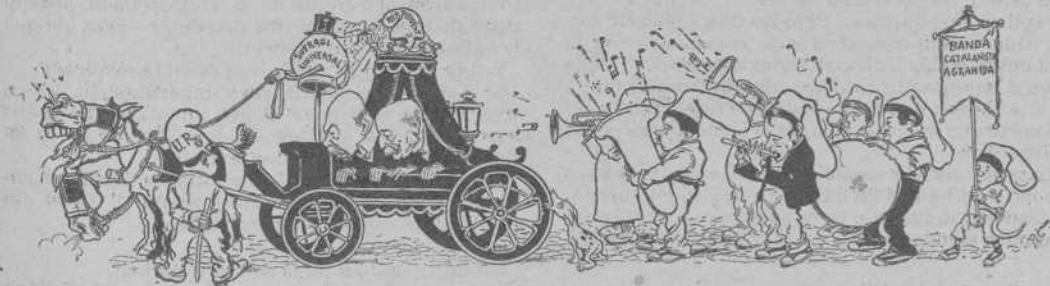
Ab aixó sols se coneix que no lluytan els caciquistas. Avants era precis quedarse á casa. Ara 's pot anar pel carrer ab l' americana descordada y sense perill del rellotje. Y qui diu rellotje, diu dret á emetre 'l sufragi... un dret de ciutadania que val més que tots els rellotjes junts.

En alguns districtes tractavan de formarse rodas, pero sigueren desbaratadas gracias á l' activa vigilancia dels ciutadans.

Sobre aquest rengló, deya nn amich meu, persona molt observadora:

—Las antigas rodas caciquistas, compostas generalmente de pinxos y gent perdida, eran ordinarias y asquerosas com rodas de carro. Mes ara se 'n intentan fer de regionalistas, y son més pulidas y pri-

CABALGATA HISTORICA

Aquest no es el cotxe que va servir pera proclamar la candidatura; aquest es el que va repartir las esquelas de defunció.

PENSANT AB EL 31 DE DESEMBRE

—¿Tan mateix es veritat això de la Exposició?
—No ho sé, ni m' importa un plito. Com que jo, al fi y al cap, tampoch hi podré... exposar res!...

morosas: las componen gent ben vestida. Rodas de cotxe. Y fins n'hi ha de la goma. Rodas d'automóvil.

Casi no val la pena de parlar dels últims successos estudiantils, porque ja han passat.

Pero es digne de tenirse en compte que qualsevol qüestió, per insignificant que sigui, basta avuy pera suspendre la vida universitària, y promoure alborots y disgustos entre 'ls escolars, si tots ells no están conformes en cantar al mateix diapassón.

Aixís els cursos, que ja son curts y mal aprofitats, acaban de mermarse, si es que no resultan completament inútils.

* * *

La joventut escolar, esperança de la patria, deuria tenir en compte que 'ls títuls acadèmichs, guanyats sense estudi, no serveixen de res.

L'aplicació s' imposa... Pero no una aplicació forosa, sino voluntaria, afectuosa, conscient, com la que domina en las Universitats extrangeras. Y á que existeixi aquesta virtut hi han de contribuir tant ó més que 'ls estudiants, els mateixos catedràtics, ab el respecte que imponen sempre la ciencia y las ganas de difundirla.

Aixís, en tots els establiments d' ensenyansa espanyols, s' hi hauria de fixar un rétol que digués:

«Mestres y deixebles: compenetreuvos. Professors y alumnos: siguéu serios. Per la Patria y la Ciencia.»

Segons un dels últims acorts de l' Ajuntament, aviat tindrà Barcelona Guardias municipals ab bicicleta.

No m' desagrada la innovació.

A veure, quan entrin en funcions, qui será capàs de dir que 'ls guardias municipals de Barcelona no poden anar ni ab rodas.

Encare que, per las nostras moltas ocupacions, no poguerem assistir al banquet donat al restaurant Martín pels voluntaris d' Africa y al qual haviam sigut invitats, sabém que la festa resultá un acte de fraternitat admirable y una manifestació de gratitut pels obsequis rebuts á Madrid durant l' últim viatge fet á la capital d' Espanya per aquests simpátichs fills del poble.

LA ESQUELLA 'ls agraeix la invitació y fa vots per la seva prosperitat.

Tres regidors dels que han de sortir el primer de janer, varen prescindir de la Lley Mellado, presentantse de nou—ó deixantse presentar—pera obtenir els sufragis dels seus conciudadans.

Y tots tres varen sufrir una terrible revolcada.

Se la mereixen per la seva impertinencia. De no haver buscat tres peus al gat, no n' haurian sortit esgarrapats. Els electors els han dit que no 'ls volian: que no estaban contents d' ells.

Per lo tant, será inútil que intentin tornar á entrar al Paradís. A la porta hi trobarán l' àngel del sufragi ab la espasa desenvaynada.

Un dels regidors nous se diu Cararach.

Ja cal que l' arcalde, á més de la campaneta, tinga sobre la taula presidencial un reixach dels que 'ls xavals emplean per la senmana santa.

Y podrá dir:—El senyor (volta de reixach: *cara-rach*) té la paraula.

Tant de la part republicana, com de la part regionalista, n' han de sortir el primer de janer els regidors que acostumavan á fer discursos més profusos y més llarchs.

Quan la Pubilla se 'n andongui, podrá dir:

—Alguna cosa hi guanyo. Encare que m' administria malament, á lo menos no 'm farán tan mal de cap.

Conflicte mortuori.

Tenim el servey de conducció de cadáveres de la Casa Provincial de Caritat, en forma de monopoli benéfich, per quant els recursos que s' obtenen se dedican á subvenir els gastos del Establiment.

Y ara han vingut uns particulars á ferli la competencia, apoyats en las lleys de Hisenda, en virtut de las quals se 'ls hi cobra la contribució.

Pero aqueixas lleys de Hisenda 's donan castanyas ab las Ordenansas municipals... y de aquí 'l conflicte.

L' alcalde mana que 's retirin els cotxes fúnebres particulars, y 'ls duenyos d' ells sostenen que pagant la contribució no tenen per que retirarse.

¿Cóm se resolt aquesta qüestió?

Casi no hi ha més que una manera de conjurarla: preguntar á cada difunt quin cotxe li agrada més per empendre l' últim viatge, si 'ls de la Casa de Caritat ó 'ls particulars, y atenirse rigurosament á las sevas indicacions.

Els de la Lliga de Defensa social van prevenir notaris per lo que pogués succehir en las eleccions del passat diumenje.

En aixó van ser conseqüents ab els seus sentiments clericals. Ja saben que las creencias están perdudas, y per aixó buscan funcionarios que *donquin fé*.

A un dels capitostos de la Lliga, li va dir un neutre:

—Pero home de Deu, ¿ahónt van ab tants notaris?... ¿Qué volen fer testament?

Un dels candidats més curiosos, es un tal Sr. Escusa, 'l qual va presentarse pel districte X, en calitat de «propietario y vinicultor.»

Pero 's va descuidar un altre condició, per quant además de *vinicultor y propietario*, es *guardia municipal*.

Un guardia municipal aspirant á *rechidor*... ¡vaya un ascéns!...

Y es una llástima que no haja tingut més que set vots!... Perque si arriba á guanyar l' acta, ¡vaya uns saludos més marciais no li hauría de fer el Sr. Comandante, al pasar las puertas de la Casa Gran!

Vaja que si la gloria més legítima de la nostra terra no se 'n va de nou á la Lliga regionalista será que no té entranyas.

En el *meeting* del *Nou Retiro*, el Sr. Rusiñol va rellar en honor seu, calificantlo de germá seu de Diputació y sabi conceller que va guiarlo ab la major seguretat y 'l major seny.

Y va enviarli un' abraçada.

* *

Aixó 's diu; pero no es possible ferho.

Entre 'l Sr. Rusiñol y 'l Sr. Doménech hi ha un bulto interruptor: el sardanista Cambó... el Bismarck de Besalú... el Fivaller de cartró.

Van ferme notar qu' en els cartells anunciadors de la candidatura regionalista del districte según, hi figurava 'l nom de D. Narcís Fuster; pero sense l' apellido matern.

¿Era aqueixa omisió casual ó intencionada?

Algú sospita que intencionada. Perque 'l Sr. Fuster, de nom de mare 's diu *Domingo*... y es molt empipador ser candidat regionalista portant un apellido castellá.

Vaja, Sr. Fuster, no vacili un moment: fásse'l traduhir: diguis *Diumenje*.

¿Qué deyan que 'l Sr. Prat de la Riba, dintre de la Diputació provincial volía rivalisar ab D. Sebastia

BICICLETAS MUNICIPALS

¿Saben per qué serv rán?
Per lo que ara están mirant.

ELECTORS DE LLOGUER

—¿Quants cops has votat?
—¿Votat? Lo que tú deus volguer dir es quants cops m'han clavat per haver anat a votar en nom d' un altre.

Torres dintre de las Corts? ¿Qui es que assegurava qu' era un diputat mut?

No nego que fins ara semblava serho; pero al últim ha romput el tel.

Els grans esforços dels grans homes se reservan pera las grans ocasions. Aixís el Sr. Prat de la Riba que no havia dit may res, tot d' una va entonar un himne en *l'ahor* y alabansa del president caciquista senyor Sostres, immediatament després de la seva elecció.

Ara comprench perque 'ls perdigots parlan sempre del *tirá*... Es *tirá* perque *tira*.

Ha mort á París Alfons Allais, enginyós cronista y home de acudits verdaderament originals.

Un día va obrir un gran establiment ab el següent rétol:

«Aquí 's cambia tota mena de moneda falsa.»

¡No 'n vulguin més de gent á cambiar moneda fula! Pero arribavan allí, y de despaig en despaig, després de firmar un sens fi de talons y de resguardis anavan per fi á la caixa, y allí se 'ls cambiava la moneda falsa... per un altre moneda tan ó més falsa que la que portavan.

—¿A qué treya nas aixó?—preguntará algú.—A res: á fer una mica de broma á l' esquena dels tontos.

* * *

Ab menos aparato, molts anys enrera, un bromista instalat en una plassa pública de Barcelona, oferia donar un duro per quatre pessetas.

Y quan algú li oferia las quatre pessetas, deya ell mol tranquil:

—Dispensi: han de ser columnarias.

Ja fa algún temps que 'ls higienistas anuncian el perill de certs contactes. Un petó, un abrás, un encaixada pot donar lloch á que 's comuniquin de una persona malalta á una de sana certas dolencias com la ronya, la difteria, el dengue, la febre tifoidea, la tuberculosis, etc., etc.

A fi d' evitar aquests desastres, el doctor Nalpas de Constantinopla, preconisa la conveniencia de fer us del saludo oriental nomenat *téménaz*, que consisteix en posarse successivament la má dreta sobre 'l cor, els llabis y 'l front, lo qual vol dir: «Vosté está sempre en el meu cor, en els meus llabis y en el meu pensament.»

Aquest es el saludo higiénich y asséptich per excelencia... Y no sols asséptich, sino graciós si s' efectua ab garbo.

Xascarrillo de postres.

Una senyora que havia anat á menos fins arribar á la més trista miseria, no tingué al últim més remey que portar á la caixa d' empenyos la seva dentadura d' or.

Y la infelis exclamava:—M' he embanyat la dentadura per no morir-me de fam... y ara 'm trobo que sense la dentadura no puch menjar.

SOLUCIONS

Á LO INSERTAT EN 'L NÚMERO 1398

- 1.ª XARADA 1.ª—*Ca-pe-lla-des.*
- 2.ª Id. 2.ª—*Es-cu-de-lla.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Marit—Timar.*
- 4.ª TARJETA.—*Mossen Janot.*
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Armengol.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Per baixos los pous.*

Á LO INSERTAT EN 'L NÚMERO 1400

XARADA-FÚNEBRE.—*Mar-mo-lis-ta-La-pi-da-ri.*

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

CUADERNO 9.º de la 2.ª SERIE

ACABA DE PONERSE Á LA VENTA

Barcelona á la vista

16 VISTAS DE LA CAPITAL DE CATALUÑA

30 céntimos

30 céntimos

Fuera de Barcelona, 35

Acaba de publicarse el CUADERNO 9.º

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

us que vé, dia 23, sortirà

L' ALMANACH

DE

La Esquella de la Torratxa

pera 1906

Escrit pels mes celebrats autors de la terra
Il·lustrat pels millors artistes

Magnífica y elegant CUBERTA al cromo
deguda al eminent pintor-cartellista A. VÍLLA

Quatre alegorias il·luminadas—*LAS ESTACIONES*, per Tomás Sala

TEXT VARIAT Y AMENÍSSIM

L' **Almanach de La Esquella pera 1906** será 'l mes nutrit, el mes interessant y el mes barato dels que 's publican á Catalunya, á Espanya, y mes enllá.

Del **Almanach de La Esquella pera 1906** se 'n parlará ab elogi á tot arreu hont imperi el bon gust en art y en lletras.

Al **Almanach de La Esquella pera 1906** hi col·laboran 140 autors, mestres tots ells en el maneig del pinzell ó de la ploma.

Per l' **Almanach de La Esquella pera 1906** una colla de plagas hi han escampat el seu inagotable bon humor, y un grapat de escriptors serios hi han abocat moltes y sanas filosofias.

Qui vulgui riure, que 'l compri. — Qui vulgui plorar, també, que 'l compri.

Se 'n farà pagar **UNA PESSETA**, pero vindrá á ser regalat

DIJOURS SURTI SURT DIJOURS! DIJOURS SURTI! SURT DIJOURS!

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútno ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponents se 'ls otorgan rebaixas.

Aquí da fin el salnete. ¡Perdonad sus muchas planchasi!